

**Kim jesteśmy,
czym się zajmujemy
i w jaki sposób działamy.**

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

„Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.”

Artykuł 2, Traktatu o Unii Europejskiej

Słowo wstępne

Prawa podstawowe wyznaczają minimalne standardy zapewniające poszanowanie godności każdego człowieka. Niezależnie od tego, czy chodzi o prawo do niedyskryminacji ze względu na wiek, niepełnosprawność czy pochodzenie etniczne, prawo do ochrony danych osobowych czy prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości – wszystkie te prawa należy propagować i chronić.

Państwa członkowskie UE mają długą tradycję propagowania praw podstawowych. Sama Unia Europejska została zbudowana na tych wartościach i zobowiązała się do gwarantowania praw ogłoszonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) została powołana jako niezależny organ w celu wspierania tego zobowiązania.

Pomimo istniejącego dziedzictwa wiele wyzwań stoi na przeszkodzie pełnemu zagwarantowaniu przestrzegania praw podstawowych w praktyce. Poprzez gromadzenie i analizę danych w UE, Agencja pomaga instytucjom Unii Europejskiej i państwom członkowskim UE w zrozumieniu i podjęciu tych wyzwań. Współpracując z instytucjami unijnymi, państwami członkowskimi UE i innymi organizacjami na poziomie międzynarodowym, europejskim i krajowym, Agencja odgrywa ważną rolę we wspieraniu przestrzegania praw podstawowych wszystkich osób mieszkających w UE.

Morten Kjærum
Dyrektor

Ilze Brands Kehris
Przewodnicząca Zarządu

Kim jesteśmy

EU utworzyła Agencję w celu dostarczania niezależnych i opartych na dowodach porad dotyczących praw podstawowych. FRA jest jedną z wyspecjalizowanych agencji UE, które finansowane są z budżetu UE. Agencje te są tworzone w celu zapewnienia fachowego doradztwa instytucjom UE oraz państwom członkowskim na wiele tematów.

Wśród 90 pracowników Agencji są osoby specjalizujące się, w dziedzinie prawa, nauk politycznych i społecznych, statystyce, komunikacji i zarządzaniu sieciami.

Ich pracą kieruje Zarząd Agencji. Zarząd jest odpowiedzialny za określanie priorytetowych działań w pracy Agencji, za zatwierdzanie jej budżetu oraz monitorowanie jej pracy. W Zarządzie zasiada jeden/jedna niezależny/a ekspert/ka nominowany/a przez każde państwo członkowskie, dwie osoby reprezentujące Komisję Europejską oraz jeden/jedna niezależny/a ekspert/ka nominowany/a przez Radę Europy.

Prawa podstawowe

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej to prawnie wiążąca unijna karta praw. Wymienia ona prawa, które instytucje UE i państwa członkowskie muszą respektować przy opracowywaniu i wdrażaniu prawa i polityk UE. Karta jest pierwszym punktem odniesienia dla Agencji przy udzielaniu porad opartych na dowodach dotyczących zapewnienia przestrzegania praw podstawowych.

Prawa określone w Karcie zostały podzielone na sześć grup:

GODNOŚĆ

np. zakaz poniżającego traktowania

SOLIDARNOŚĆ

np. prawo dostępu do opieki zdrowotnej i leczenia

WOLNOŚCI

np. ochrona danych osobowych

PRAWA OBYWATELSKIE

np. prawo do głosowania w wyborach lokalnych w miejscu zamieszkania

RÓWNOŚĆ

np. zakaz wszelkiej dyskryminacji

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

np. prawo do rzetelnego procesu sądowego

Czym się zajmujemy

Agencja udziela instytucjom i państwom członkowskim UE niezależnych i opartych na dowodach porad na temat praw podstawowych. Celem jest doprowadzenie do pełnego przestrzegania praw podstawowych w całej Unii Europejskiej.

Aby ten cel osiągnąć, Agencja realizuje następujące główne zadania:

- gromadzenie i analiza informacji i danych;
- zapewnianie pomocy i wiedzy fachowej;
- komunikowanie i zwiększanie świadomości w zakresie praw podstawowych.

Zadania Agencji wynikają z przepisów ustanawiających Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej: Rozporządzenie Rady nr 168/2007.

Zadania Agencji są realizowane w porozumieniu i we współpracy z partnerami Agencji.

To pozwala Agencji na:

- definiowanie swoich obszarów pracy, zapewniając, aby badania wypełniały określone luki i odpowiadały na określone potrzeby w dziedzinie praw podstawowych;
- udostępnianie wiedzy, koordynowanie badań na różnych polach i współpraca w celu przekazywania swoich opinii UE i państwom członkowskim. w ten sposób Agencja może przyczynić się do tworzenia efektu synergii, efektywnie wykorzystywać swoje zasoby i wspierać inne organy UE poprzez dostarczanie jasnych opinii na temat poprawy ochrony praw podstawowych;
- zapewnianie, aby jej porady i wyniki badań docierały do decydentów na właściwych szczeblach rządowych i instytucji unijnych.

Agencja prowadzi ścisłą współpracę z:

- Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim i Radą Unii Europejskiej;
- innymi organizacjami międzynarodowymi, takimi jak Rada Europy, ONZ oraz Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE);
- rządami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, instytucjami akademickimi, organami ds. równości oraz krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka.

Organy ds. równości oraz krajowe instytucje ochrony praw człowieka to krajowe organy propagujące ochronę praw podstawowych w danym kraju. Działania organów mogą obejmować, między innymi, prowadzenie badań, podnoszenie świadomości czy informowanie ofiar nierówności o przysługujących im prawach.

W celu zagwarantowania bliskiej współpracy z państwami członkowskimi UE każde państwo członkowskie wyznacza krajowego oficera łącznikowego. Stałe kontakty i regularne spotkania umożliwiają stworzenie silnego partnerstwa gwarantującego wymianę informacji i rozpoznanie oraz zaspokojenie krajowych potrzeb.

Platforma praw podstawowych (FRP) obejmuje ponad 300 organizacji społeczeństwa obywatelskiego ze wszystkich państw UE, zaangażowanych w określone kwestii dotyczące praw podstawowych. Platforma stanowi forum przekazywania sugestii dotyczących rocznego programu prac Agencji i sprawozdania rocznego.

W skład Rady Europy wchodzi 47 państw. Do instytucji Rady należy Europejski Trybunał Praw Człowieka, który orzeka w sprawach praw człowieka wynikających z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Agencja szczególnie blisko współpracuje z Radą Europy w Strasburgu. w celu zapewnienia komplementarności działań Agencja koordynuje swoje prace z pracami Rady Europy, zwłaszcza w zakresie rocznego programu prac i współpracy ze społeczeństwem obywatelskim.

Za pośrednictwem tzw. platformy praw podstawowych (*Fundamental Rights Platform, FRP*) Agencja prowadzi regularne konsultacje z wieloma organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Współpraca z tymi organizacjami pomaga ekspertom Agencji w identyfikowaniu codziennych problemów mieszkańców Unii Europejskiej.

Zakres prac

Instytucje UE przedkładają i akceptują propozycje w sprawie obszarów tematycznych prac Agencji na okres 5 lat.

Główne obszary działania Agencji obejmują takie kwestie, jak dyskryminacja, dostęp do wymiaru sprawiedliwości, rasizm i ksenofobia, ochrona danych, prawa ofiar przestępstw oraz prawa dziecka.

Jako że Agencja została powołana w celu doradzania Unii Europejskiej i państwom członkowskim UE w procesie wdrażania prawa i polityki UE, może ona zajmować się jedynie kwestiami podlegającymi kompetencji UE.

Chociaż Agencja udziela informacji osobom fizycznym na temat tego, w jaki sposób i gdzie mogą dochodzić swoich praw, nie może zbadać indywidualnej skargi ani wydać decyzji w tej sprawie. Mandat Agencji uprawnia ją jedynie do wskazywania takim osobom odpowiednich dróg uzyskiwania pomocy na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym.

„Kompetencja” odnosi się do kwestii uprawnień UE do podjęcia działania w określonej sprawie w danym obszarze polityki.

W jaki sposób działamy

Prowadzenie badań i gromadzenie danych

Zadaniem Agencji jest gromadzenie „obiektywnych, rzetelnych i porównywalnych” informacji i danych. Agencja prowadzi badań na określone tematy w całej Unii Europejskiej; nie monitoruje ani nie ocenia pojedynczych państw członkowskich.

Objęcie badaniami wszystkich lub wybranych państw członkowskich pozwala na uzyskanie perspektywy porównawczej, która umożliwi identyfikację istniejących problemów i obiecujących rozwiązań dotyczących określonych praw podstawowych w UE.

Badania prowadzone przez Agencję zwykle obejmują **określone zagadnienie z dziedziny praw podstawowych** dotyczące całej UE – na przykład badanie, którego wyniki przedstawiono w 2010 r. w raporcie „Homofobia, transfobia i dyskryminacja ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową w państwach członkowskich Unii Europejskiej” (*Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States*, 2010).

Agencja często gromadzi informacje dotyczące ochrony **praw podstawowych w zakresie ram prawnych** państw członkowskich oraz przeprowadza analizę prawną. Źródłem informacji są m.in. instrumenty legislacyjne, orzeczenia sądowe i komentarze naukowe. Przykładem może być sprawozdanie z 2011 r. zatytułowane „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości w Europie: przegląd wyzwań i możliwości” (*Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities*, 2011).

Metodologia badań odnosi się do sposobu zbierania i analizy informacji. Metodologie stosowane przez Agencję zostały zaprojektowane w taki sposób, aby zapewnić jak największą dokładność i rzetelność zbieranych danych.

W celu przedstawienia kompleksowego obrazu sytuacji w terenie, Agencja łączy analizę prawną danych z bieżącym doświadczeniem osób pracujących w terenie. Analiza źródeł wtórnych jest uzupełniana przez wyniki badań społecznych prowadzonych w terenie za pomocą ankiet lub wywiadów, lub za pomocą analizy danych zastanych.

Na przykład do badania *European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS)* przeprowadzono wywiady z 23 500 osobami spośród wybranych imigrantów i mniejszości etnicznych we wszystkich 27 państwach członkowskich UE. Wyniki badania pozwoliły Agencji na opracowanie pomocnych i istotnych wskaźników dyskryminacji, takich jak wskaźnik liczby osób, które doświadczyły dyskryminacji lub przestępstw na tle rasowym. To z kolei pozwoliło na ujawnienie poziomu dyskryminacji w różnych państwach członkowskich odczuwanej przez członków różnych mniejszości etnicznych.

W niektórych przypadkach Agencja może przedstawiać **sprawozdania na temat pilnych kwestii dotyczących praw podstawowych**, objętych jej nadaniem, w konkretnym państwie członkowskim; jest to możliwe, gdy sytuacja w tym państwie członkowskim wpływa na pozostałe państwa UE. Takim przykładem jest opublikowane w 2011 r. sprawozdanie zatytułowane „Radzenie sobie z sytuacjami wyjątkowymi w obszarze praw podstawowych: sytuacja osób nielegalnie przekraczających grecką granicę lądową” (*Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner, Thematic Situation Report, 2011*).

Wybór odpowiedniej metodologii do danego projektu jest zadaniem ekspertów Agencji, natomiast samo gromadzenie informacji na szczeblu krajowym jest prowadzone przez ekspertów spoza Agencji. Wybór wykonawców świadczących usługi prowadzenia badań jest dokonywany na podstawie obiektywnych i szczegółowych kryteriów selekcji.

Komitet naukowy tworzy 11 wysokiej klasy niezależnych ekspertów w dziedzinie praw podstawowych z wszystkich państw UE. Eksperti są wybierani przez Zarząd na podstawie opinii Parlamentu Europejskiego.

Duża część badań prowadzonych przez Agencję opiera się na wykorzystaniu informacji zebranych za pośrednictwem sieci krajowych punktów kontaktowych (FRANET). Sieć FRANET tworzą zespoły ekspertów w dziedzinie praw podstawowych w każdym państwie członkowskim. Zastosowaniem i analizą zebranych danych zajmują się pracownicy Agencji.

W ramach Agencji działa również komitet naukowy, w którego skład wchodzi niezależni eksperci z zewnątrz, co gwarantuje wysoką jakość prac Agencji.

Więcej informacji na temat metodologii prowadzenia badań przez Agencję można znaleźć w biuletynie Agencji FRA – *badanie: dostarczanie rzetelnych i porównywalnych danych i analiz.*

Pomoc i fachowa wiedza

Agencja udziela „pomocy i wiedzy fachowej” instytucjom UE i jej państwom członkowskim, aby umożliwić im „pełne respektowanie praw podstawowych” przy tworzeniu i wdrażaniu prawa unijnego.

Struktura badanych przez Agencję kwestii wynika z potrzeb określonych przez zainteresowane strony. To oznacza, że dane zbierane przez Agencję są nakierowane na te obszary, w których decydenci potrzebują dowodów w celu kształtowania polityki i rozwoju prawodawstwa. Pozwala to również Agencji skoncentrować się na badaniu prawdziwych problemów doświadczanych przez ludzi w ich codziennym życiu.

Na podstawie dowodów zebranych za pośrednictwem badań prowadzonych przez Agencję oraz dzięki fachowej wiedzy na temat praw podstawowych, Agencja wydaje opinie i formułuje wnioski dla instytucji i państw członkowskich UE dotyczące zapewnienia respektowania praw podstawowych w praktyce w procesie tworzenia i wdrażania polityk i prawodawstwa.

Agencja prowadzi na bieżąco konsultacje z zainteresowanymi stronami w sprawie wszystkich projektów w celu ustalenia najlepszych sposobów udzielania porad i informacji, tak aby usprawnić działania w zakresie przestrzegania praw podstawowych. W zależności od rodzaju problemów zidentyfikowanych przez Agencję oraz potrzeb interesariuszy udzielanie porad i pomocy może przybrać różne formy.

- **Sprawozdania** – Agencja przekazuje instytucjom i państwom członkowskim UE dane i fakty zebrane podczas badań społeczno-prawnych oraz analiz, wraz z opiniami i wnioskami dotyczącymi zapewnienia lepszego przestrzegania praw podstawowych.
- **Wniosek ze strony instytucji UE** – Agencja może otrzymać formalny wniosek ze strony instytucji UE z prośbą o wydanie opinii na określone tematy lub o sporządzenie analizy prawnej określonego aktu prawnego lub projektu ustawy z punktu widzenia praw podstawowych. Na przykład w 2011 r. Parlament Europejski zwrócił się do Agencji z prośbą o sformułowanie opinii na temat proponowanej dyrektywy w sprawie wykorzystania danych dotyczących przelotu pasażera (*Passenger Name Record*).
- **Wniosek ze strony państwa członkowskiego** – państwo członkowskie może zwrócić się do Agencji z prośbą o udzielenie informacji lub danych, które pomogłyby w zapewnieniu lepszego przestrzegania praw podstawowych w obszarach objętych kompetencją UE.
- **Materiały i programy szkoleniowe** – na przykład *Podręcznik europejskiego prawa o niedyskryminacji* (2011), który został wydany we współpracy z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu i zawiera przegląd przepisów dotyczących dyskryminacji dla prawników.
- **Obiecujące rozwiązania** – Agencja także gromadzi i udostępnia państwom członkowskim UE „obiecujące rozwiązania”, które są szczególnie korzystne z punktu widzenia przestrzegania praw podstawowych. To daje państwom członkowskim szansę poznania skutecznych modeli i rozwiązań wspólnych problemów, które z powodzeniem wprowadzono w innych państwach.

Komunikacja i zwiększanie świadomości w zakresie praw podstawowych

Agencja dąży do poprawy sytuacji w każdym z państw członkowskich. Oprócz świadczenia pomocy w formie opisanej powyżej Agencja działa również na rzecz zwiększania świadomości o prawach podstawowych wśród ogółu społeczeństwa, a zwłaszcza wśród osób pracujących w zawodach, które bezpośrednio wpływają na nasze prawa (np. nauczycieli, pracowników mediów, policjantów, prawników).

Informacje na temat Agencji i jej pracy

Oprócz **publikacji drukowanych** i **stoisk informacyjnych** prezentowanych podczas ważnych wydarzeń Agencja z powodzeniem wykorzystuje również kanały **komunikacji online**. Należą do nich strona internetowa Agencji, a także obecność na portalach społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, LinkedIn czy YouTube.

Agencja publikuje comiesięczny **e-biuletyn** (zapisy na prenumeratę należy przesyłać na adres: information@fra.europa.eu).

Dla grup zorganizowanych istnieje również możliwość odwiedzenia Agencji na miejscu w celu bezpośredniego uzyskania informacji o prawach podstawowych w UE oraz o pracy Agencji (visit@fra.europa.eu).

Materiały zwiększające świadomość w zakresie praw podstawowych

Agencja publikuje **materiały** zawierające przydatne informacje dla osób zawodowo zajmującymi się kwestiami praw podstawowych. Są to na przykład materiały, takie jak podręcznik dla nauczycieli *Podróż w przeszłość – nauka na przyszłość. Podręcznik dla nauczycieli* (2010), który może stanowić pomoc podczas lekcji na temat Holokaustu czy praw człowieka, a także zestaw *Media Diversity Toolkit* opracowany wspólnie z Europejską Unią Nadawców, który zawiera informacje dla nadawców publicznych o tym, jak uwzględnić różnorodność społeczną Europy podczas nadawania programów dotyczących mniejszości.

Do wydawnictw Agencji należy również **S’Cool Agenda** dla dzieci. Zawiera podstawowe fakty na temat praw podstawowych, służąc jednocześnie jako kalendarz szkolny.

Decydenci, specjaliści w zakresie prowadzenia badań, prawnicy i ogólni odbiorcy mogą korzystać z dostępu do **bazy danych** Agencji, która zawiera zbiór krajowych i europejskich orzeczeń wydanych w sprawach dotyczących praw podstawowych (baza danych orzecznictwa).

Informacje dotyczące Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Agencja publikuje materiały dotyczące Karty Praw Podstawowych, takie jak wygodne i proste narzędzie pozwalające użytkownikowi w wyszukiwaniu informacji na temat praw zagwarantowanych w Karcie, pod nazwą **Charterpedia**. Jest to rozległy zbiór międzynarodowych, unijnych i krajowych konstytucyjnych praw podstawowych, powiązanych z tematami, rozdziałami i artykułami Karty, dostępnych bezpośrednio ze strony internetowej Agencji.

Agencja opracowała również **Kartę Praw Podstawowych w formie aplikacji na urządzenia mobilne**, takie jak smartfony czy tablety, dostępnej na stronie internetowej Agencji.

Skontaktuj się z nami

Aby dowiedzieć się więcej o Agencji, odwiedź naszą stronę internetową. Możesz tam znaleźć najnowsze informacje o naszej działalności, w tym informacje o naszych projektach, imprezach i publikacjach:

- <http://fra.europa.eu>
- twitter.com/EURightsAgency
- www.facebook.com/fundamentalrights
- www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
- www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Aby skontaktować się z nami, zamówić nasz miesięczny biuletyn lub zorganizować wizytę grupową w Agencji, wyślij e-mail na adres:

- information@fra.europa.eu

Możesz się też z nami skontaktować drogą pocztową, telefonicznie lub przez faks:

FRA – Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Schwarzenbergplatz 11

1040 Wiedeń

Austria

Tel: +43 (1) 580 30 0

Faks: +43 (1) 580 30 699

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Prawa podstawowe zawarte w **Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej** stanowią minimum gwarantujące poszanowanie ludzkiej godności. Karta Praw Podstawowych jest wiążącym aktem prawnym dla instytucji UE oraz wszystkich 27 państw członkowskich podczas wdrażania projektów legislacyjnych UE. Rozdziały – Godność, Wolności, Równość, Solidarność, Prawa obywatelskie, Wymiar sprawiedliwości oraz postanowienia ogólne – wyszczególniają prawa, wolności oraz zasady powszechnie uznawane przez UE.

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), powołana w 2007 roku, dostarcza pomocy i wiedzy.

FRA – Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Schwarzenbergplatz 11
1040 Wiedeń
Austria

Tel: +43 (1) 580 30 - 0
Faks: +43 (1) 580 30 - 699

information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>
twitter.com/EURightsAgency
www.facebook.com/fundamentalrights
www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

